

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznika.
Inserati: do 9 petih vrt 1 D, od 10—15 petih vrt 4 D 50 p, večji inserati petih vrt 2 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklic petih vrt 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrt 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročitvi od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova
vila št. 5, pritrilone. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova vila št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 304.

Doplate sprejema le pošte in v gotovini.

Posamezna številka stane 50 par = 2 kroni.

V inozemstvu 65 par = K 2-60.

Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji:

celoletno naprej plačan . . . D	90—	celoletno D	156—
polletno	45—	polletno	78—
3 mesečno	22-50	3 mesečno	80—
1	7-50	1	13—

Pri morebitnem povzrašanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 100 par po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Načrt zakona o naših srednjih šolah.

Ministrstvo prosvete je razposlalo vsem srednjim šolam načrt enotne srednje šole za vso kraljevino in naši šolniki se posvetujejo o njem in izpreminjajo in popravljajo, kar se jim ne zdi primerno za naše razmere. Profesorsko društvo ima 1. svečana t. l. občni zbor, ki je namenjen temu važnemu predmetu. Načrt je človeško delo in kot tako ima tudi svoje nepopolnosti in hibe; saj nima pretencije, da bi bil ustvarjen za večnost in da se mu ne da s pridom nič dostaviti in nič odvzeti. Značilno pa je, s kakšnim fanatičnim nasprotovanjem se ga je lotilo klerikalno časopisje, ki ni našlo na njem prav nič dobrega, dasi ima brez dvoma tudi svoje dobre strani. V obeh naših klerikalnih sodržavljancih ima ta načrt eno veliko napako, ki se ne more odpustiti ne na tem, ne na onem svetu, namreč to, da ne omenja ekspressis verbis verskonravne vzgoje kot temelja in cilja vsega srednjega šolskega pouka in da je baie celo izpuščen iz učnega načrta verouk na višji gimnaziji oz. realki ali realni gimnaziji. Od tod izvira vse strastno pobiranje in odklanjanje celoga načrta. Če bi imel načrt določbo o verskonravni vzgoji — pri tem je treba misliti kaipada na rimsko katoliško vero, ki bodi žarišče vsega našega izobraževanja! — bi ga klerikalno časopisje prav tako hvalilo in odobravalo, kakor sedaj ne najde na njem niti ene poštene dlake. Ker se ministrstvo odnosno njegovi sodelavci v naši kraljevini, ki ima prebivalstvo petih različnih konfesi, niso smeli in niso mogli postaviti na tako enostransko stališče ene konfesije, je ta načrt, ki ima sicer najboljšo moderno določbo po vzorih vsekulturnih zapadnih narodov, brez vrednosti. To je sodba različnih pedagogov, ki se oglašajo v »Slovenecu« in v vseh drugih klerikalnih listih.

Očita se mu zlasti, da hoče vnesti verouk iz šole. To na prvi res ni. Verouk se bo poučeval do petega razreda. Nihče pač ne more resno trditi, da se mladenci ne more v ljudski šoli in v 4 nižjih razredih zadostno poučiti v vseh glavnih in postranskih resnicah vsake vere, torej tudi rimsko katoliške. Saj ta pouk vrši tudi vsaka zares versko misleča rodbina in cerkev izven šole, ki ima tudi mladino kakor tudi vse svoje priroke v svoji šoli.

Prav nič ne pretiravamo, če trdimo, da bi bila naša mladina v vseh strokah šolskega pouka temeljito nabrazena, ako bi imela za vsako stroko toliko časa in toliko priljubljenosti kakor za pouk v verskih zadevah.

Da se pa doba učenja verskih resnic enkrat zaključiti in da zaključek ob vstopu v višjo stopnjo — šole ni prežoden, to je jasno vsakemu, ki je sam bil v tej šoli ene ali druge konfesije. Vse kar smo lepega in krepostnega slišali o veri in njenih resnicah, vse, kar je imelo za vzgojo srca globokejši pomen, vse to smo izvedeli že na najnižji in srednji stopnji pouka tla do petnaistega leta. Na višji stopnji srednje šole v stari Avstriji, kjer so imeli na čelu vsega učnega načrta verskonravno katoliško vzgojo kot središče vsega izobrazovanja, so nam le »znanstveno« dokazovali to, kar se znanstveno dokazati ne da. Zato je »govoril« zadnji stavek vsakega takega »dokaza« o absurdnosti, ki je bila še edina nametna beseda z ozirom na to dokazovanje. In pri teh »dokazih« je šlo vse, kar je bilo prei v naših dušah solidnoverskih vrednot, zavladal je v nas dvom in ateizmu so se odprla vrata v mlade duše. Pri tem smo čutili tudi neko zunanjo silo, ki jo je v stari državi reprezentoval svečenik katehet rimskokatoliške cerkve: če si izrazil najmanjši dvom, če si bil toli drzen, da si no svoli nametni ugovarjal, si bil vzlic vsem hi navskim nasprotnim zatrjevanjem kot heretik zaznamovan. In to ni bila prav nikakršna šala za mladega diaka in njegovo rodbino. Tragiko te verskonravne vzgoje v višji srednji šoli je na pretesli v način izrazil slovenski poet-gimnazijalec Dragotin Kette, ki se je kmalu po maturi preselil k »Svojemu Bogu«, od katerega ga je ločila začasno vzorna verskonravna vzgoja višje gimnazije s svojimi teološko znanstvenimi dokazi.

Ali se naj to nadaljuje tudi v naši državi, kjer le peto raznih konfesi, katerih vsaka trdi, da je edino zveličavna? Srednješolski pouk na najvišji stopnji ima nač v naši državi druge naloge in cilje kakor v enilati v mlade duhove verski fanatizem in gošiti nestrnost proti ostalim konfesi. Tu je bistven del življenjskega vzraščanja naše mlade države, v kateri moramo živeti v slovi in priateljstvu s sodržavljani, ki se hočejo na drug način zveličati kot mi katoliki. Cerkev ima za versko vzgojo vso svobodo, šola na mora služiti tu di prosvetnim ciljem, tostranskemu življenju in njegovim nučnostim. In izven državne zveze z brati Srbi in Hrvati za nas Slovence ni narodnega obstanka.

To je naš živili, aksiom, ki nujno mora vplivati tudi na ustroj našega šolstva. Nai bi to vpoštevali zlasti naši šolniki.

Občinske volitve v Gorici.

V Gorici, 25. jan. 1922.

Radi izida volitev v Gorici so Italijani v silni zadregi. To vidimo iz poročila o volitvah v tržaškem »Piccolo«. »Piccolo« navaja kot volilni rezultat, da je dobila lista azionistov 1755 glasov, Slovenci pa 707. Da bi omaloževal v italijanski javnosti Slovence, njihov nastop pri volitvah in njihov vpliv na poraz Bombigovega bloka, noče z resnico na dan; potvori je število glasov »azionistov« in nalašč noče povedati, da je v onih 1755 glasov obsežnih tudi 707 slovenskih. Piše, kakor bi bila zmaga »azionistov« ob njihovi lastni moči.

V poročilu o izidu volitev povdarja z očividnim namenom, da sta bili v Gorici dve italijanski narodni listi: blokova in ona azionistov in da le zato izključeno iz mestnega zasto na vsako prevratno in slov. mestno zastopstvo. Kedar na so Slovenci postavili lastno kandidatno listo ali na hoteli potom kakoga kompromisa priti v občinski zastop? S »Piccolom« računni nikakor ne soglašata, da bi povedal dobro mu znano resnico: da Slovenci niso nameravali postati »mestni očete«, ampak da je bil njihov kandidat le števeni kandidat.

Bombigevci bi na vsak način radi prikrili italijanski širši javnosti, da je bil udarec, ki jih je vrpel iz sedla, zadan s slovensko nesto. Zato skušajo površnemu čitatelju in nepoznavalcu dejanskih razmer dopovedati, da so brez pomena količniki, ki so jih dosegli pri volitvah: republikanci, socialisti in — tudi Slovenci. Čili dalje, da je bila borba med obema čili dalje, da je bila borba med obema italijanskima skupinama ostra in resna in da je radi tega ozračje še tako prenapeto elektrike, da se narodna zmaga ni proslavila z nikakimi manifestacijami. Radi verjamemo, da so Italijani opustili vsako hvaljudo in slavnostni obhod z godbo, toda ne radi elektrike v ozračju, ampak zato, ker bi tako proslavljanje pomenilo proslavljanje — slovenskih volilcev, ki so odločili poraz komore.

Mogoče bi na kdo — »Piccolo« pravi: kak nepristranski opazovalec — vendarle dvomil o italijanski zmazi v Gorici. »Nikar ne mislite tega,« jih zaklinja »Piccolo«, če tudi je nekaj Slovencev volilo z »Gruppo d'Azione«, češ v onem številu 1755 je »samo nekaj« slovenskih glasov, vsi drugi so v številu 707.

Tako se zvija in tolaži pretvarjajoč resnico, ki tako silno očl bode.

Kakor lisjak v pravilici o kislem grozdju izraža svoje zadovoljstvo na zmazi opozicije. Hinavščina! Kakor je hinavščina njegova želja po sodelovanju obeh narodnosti.

Slovinci so in so bili vedno pripravljeni sodelovati z Italijani v onih kraljih, kjer žive z njimi skupno. Toda to sodelovanje si mislilo povsem drugače kot »Piccolo«: na podlagi obojestranskih enakih pravic in dolžnosti. Povsem drugače pa si predstavlja sodelovanje »Piccolo«, ki mu ne pomeni drugo kot — poitalijančenje slovenskega življa. V isti sapi, ko hvali one »maloštevilne« Slovence,

ce, ki so oddali glasove azionistom, v isti sapi hiti zatrjevati, da azionisti niso dali Slovincem nikakih obljub, da se torej z zmago opozicije glede Slovencev v občini nič ne izpremeni. Njegova želja je torej, naj Slovenci sodelujejo, naj pa tudi še nadalje naša vse mogoče krivice. Tako naj sodelujejo, recte se poitalijančijo, ob jezikovni meji, v svojih podeželskih centrih in seveda tudi v mestih.

Slovinci so z izidom volitev v Gorici lahko zadovoljni: strmoglavi so dosedanj Bombigove režim. Pokazali so, da so v mestu važen činiteelj, s katerim je treba računati.

Ministrski svet.

Vohunska afera pri zagrebški direkciji državnih železnic. Konferenca v Genovi. Katoliški škof proti ustavi.

— Beograd, 27. januarja. (Izv.) Po daljšem presledku, ker je narodna skupščina s svojimi razpravami o deklaraciji zavzemala skoro ves razpoložljivi čas, se je snoči sestal ministrski svet. Seja je trajala od 4. popoldne do 8.30 zvečer. Ta seja je bila zanimiva, ker je razpravljala o tekočih, zunanjepolitičnih vprašanjih in obenem je na sebi prišlo v razpravo brezvestno postopanje zagrebške direkcije državnih železnic povodom naše zadnje mobilizacije proti Madžarski. Seja pa je tudi podala sliko o politični propagandi katoliškega škofa, ki zlorablja svoje uradno cerkveno glasilo v hulskanje proti ustavi. O poteku seje sledeče poročilo:

Zunanji minister dr. Ninčić je najprej poročal o vprašanju apanaže Karlu Habsburgu in Ziti. Ministrski svet je pooblastil zunanjega ministra, da uredi to vprašanje sporazumno z interesiranimi državami.

Dalje je zunanji minister poročal o gospodarski konferenci v Genovi, na katero je uradno vabljena naša država od strani italijanskega zunanjega ministra. Ministrski svet je priznal in uvidel veliki pomen te konference za našo državo in je sklenil, da se odločita dva delegata v spremstvu gospodarskih in finančnih strokovnjakov. Zbirali se ves za konferenco potrebni material. Delegacija še ni sestavljena. Znana tudi še niso imena delegatov. Definitivno sklepa o imenovanju delegacije šele pozneje ministrski svet.

Minister notranjih del dr. Voja Marinković je nato poročal o notranjem položaju. Najprej je omenjal protidržavno radijsko propagando, ki je namerjena proti naši vojski in je zelo razširjena v okolici Siska, kjer se vojaški obvezanci odvrtaajo od vojaške službe.

Dalje je notranji minister obširno poročal o aferi zagrebške direkcije državnih železnic, ki je označena kot vohunska afera. Neka znana uradnica zagrebške direkcije je dnevno poročala v Kapašvar, ki je po polomu pri-

padel Madžarski, o železniškem stanju, o gibanju vozov in posebno za čas mobilizacije o stanju in transportu naše vojske proti madžarski meji. Ta poročila so bila dnevno odposlana brezovno. Direkcija se je izgovarjala, da ji ta poročila niso bila znana in da uradnica ni znala, da pripada Kapašvar Madžarski. To po treh letih. Notranji minister je predlagal, da se pozove na odgovor šef zagrebške direkcije. Min. svet je odstopil vse akte ministrstvu sabračaja, ki pozove ravnanja zagrebške direkcije Frančiča na odgovor.

Minister trgovine in industrije zahteva, da se povišajo plače, oz. doklade muslimanskim svečenikom v isti meri, kakor se je to dovolilo katoliškim duhovnikom. V načelu je bila ta zahteva odobrena. Definitivna odločitev sledi.

Po poročilu ministra za kume tu rudo o stanju tega resorsta, je ministrski svet odobril ministru sabračaja večji kredit za nabavo premoga. Ministrstvu za javna dela je odobren kredit treh milijonov dinarjev za gradbo javnih poslopj.

Debata o škofu Sariču. Daljša debata se je v ministrskem svetu razvila o uradnem cerkvenem listu škofa Sariča. Ta škof je porabil svoje uradno cerkveno glasilo za to, da vodi v njem politično propagando, da piše politične članke in si je v oni zadnjih številah dovolil celo članek proti ustavi. V tem članku se škof vneto poteguje za revizijo ustave.

— Beograd, 27. januarja. (Izv.) Današnji »Beogradske Dnevnik« ostra napada administrativno službo zagrebške direkcije državnih železnic. List omenja, da je poročilo notranjega ministra dr. Voje Marinkovića pokazalo strahovit primer, v kakšnih zvezah je stala zagrebška direkcija za čas Karlova puča povodom mobilizacije proti Madžarski. Zagrebška direkcija je dnevno brojavljala v Kapašvar o gibanju naše vojske, o številu čet in o transportih. Kapašvar je res pred vo-

Fran Govekar:

Ahasverus Primus.

(K 80 letnici dr. Pavla Turnerja.)

Tri Ahasverje pozna naša literaturna zgodovina: prvi je dr. P. Turner, drugi Josip Noll, tretji Vatroslav Holc. Zivi le še prvi in je praznoval te dni svojo 80 letnico. Vsi trije so bili v mladosti in krepki moški dobi nemirni »večni popotniki«; zato so se podpisovali: Ahasver I. ali II. ali III. Ker potopise so pisali vsi trije. Imeli pa so še nekaj skupnih lastnosti: lahkovost, humorstnost in umetnost, da so znali zanimivo živeti ter si povsed pridobiti prijateljev. In prijatelje kajpada.

Ahasverus II. je govoril, igral komedije, zlasti pa prepeval kot slavec od svoje prve mladosti prav do visoke starosti. Kot stavec se mi je temperamentno pripovedoval svoje šaljive doživljaje po Italiji in Španiji in kot slavni lirski bariton milanške Scale je zel uspehe, ki so bili kolosalni ne le na odru, nego tudi po ložah in boudoirjih. Spomin na Nollja, tega do smrti mladeniško živahnega, neumorno agilnega, neprestano navdušenega in vedno veseliga umetnika mi je kakor zablazena oaza v puščavi tistih let, ki sva jih pribila skupaj v isti novinarski službi...

Ahasverus III. je zbiral šale prav do zadnjega diha. Šaljivih anekdot in humoristnih dogotivščin je bil nabit poln od pete do temena. Kar vse je doživel in užil, a kolikolimi velikimi in originalnimi možmi in ženskami je bil intimno znan, kolikokrat ga je usoda pojala križem sveta, ga bičala s škorpionji, a zopet obšla pa z razkošjem, to mi je pripovedoval, oseljeval s citati vseh mogočih avtorjev, zlasti pa s Goethejevimi »Faustom«, vedno iznova s neusahnlim humorjem.

Ahasverus I. ima vse vrline pokoj-s Kurentom in Pavliho. Vsa nista bila filistra. Oba sta bila srca, vroči do zadnjega hipa, dve baklji, z zubljem goreči do zadnjega diha, dvoje mož, iskrih in bistrih do zadnjega utripa! O usoda, nakloni mi milost, kakor ta dva moja prijatelja, kakor Goethejev »Svak Kronos«, prenehaj biti tudi jaz v tisti sekundi, ko se začutim prvič čemerne starca!

Ahasverus I. ima vse vrline pokojnih dveh tovarišev. Toda medtem ko je bil Ahasverus II. bohem in Ahasverus III. proletarec, je Ahasverus I. aristokrat. Po svoji omiki in življenju. Iz kmetijske kočje ga je namreč zanesla usoda na bo v najvišje kroge, med kneze in prince, v družbo precioznih dam in damic, med najvišje državnike in dvorjanike. Prepotoval je vso Evropo, živel med Angliji, Nemci, Švicarji,

Rusi, Madžari, Čehi in Slovaki, se vozaril po železnica in ladiah križem krašem ter videl in doživel na raznih koncih sveta čudovite ljudi in reči. V fraku in rokavicah, pomadiziran in parfimiran, je moral tisti tri četrtine svojega življenja. In tisti je rad. In pristojalo mu je izvrstno!

Njegova izobrazba je univerzalna, njegovo obzorje ogromno. A Slovence, dobrosrčen, vedno žegav in dovtipen, vedno fino sarkastičen in ironičen, je ostal dole. In soliden. Med pustolovci ni postal še sam pustolovec in velikašar, nego je ostal trezen in skromen modrijan. Pa samec vse življenje! Tako si je prihranil marsikaj bridkega iz življenja tovarišev Ahasverjev... Njegov humor je kajpada do skrajnosti kulturn, in kadar bi bilo treba otvoriti torbo, natrpano z dogodivščinami in doživljenjskimi anekdotami, takrat mu zaigra le hudomušen usmev na ustnih, pomočnikne in diskretno — molči. Kavalir! Ahasver-aristokrat.

Pripovedovala sta, očarjala, presenečala in prav pikantno zabavala Ahasverus II. in III. Kako bi lahko šele Ahasverus I. Kaj vse bi lahko povedal iz habsburške, hohenzollernske in še marsikatero dinastije in aristokracije, — iz najvišjih krogov dunajskih in peštanskih! Saj sem mu prigovarjal, ma pisal: »Pišite, pišite, svoje spomi-

ne!« — a on ne in ne... Gentleman! Krasno je to — zanj. Za nas je škoda. Le enkrat je za ozko spranjo oddrnil zastor, ki pokriva njegova bogata in pestro doživljaje: ko je v »Ljubljanskem Zvoncu« priobčil svoje elegantno novelo »Tri gracijae. Bilo je to l. 1888. Osemnajst let sem bil takrat star, a novelo sem takrat pravilno: Ahasverus je doživel in videl reči, ki jih mi ne doživimo nikoli! In novelist je mož izredne estetske in svetske izobrazbe. Samo še eno beletristično stvarco je napisal Ahasverus I.: »O, ti zakajeni svet!« — ljubeznivo šaljivo kramljanje. A zadoščali sta mi, da postavljam dr. Turnerja med najodličnejše stiliste in pripovednike naše literature.

Dr. Pavel Turner je bil rojen 21. jan. 1842 v Framu blizu Maribora; prvih šest gimn. razredov je dovršil v Mariboru, sedmi na Reki, a osmi z meturo zopet v Mariboru. Potem je postal učitelj aristokratskih sinov, hkratu pa je študiral filozofijo in promoviral za doktorja. Kot domač učitelj plamičev je živel dolgo na Angliškem, na Nemškem, Švicarskem, zopet na Angliškem, nato na Ogrskem, potoval po Švedskem in Norveškem, zopet po Nemškem, živel na Češkem, mad Slovaki itd., se šel na Dunju, a potoval znova v Francijo itd. Povsed je kritično opazoval državne, socialne in na-

rodne razmere ter o njih poročal slovenskim časnikom.

Ze l. 1865. (takoj po maturi) je poročal Bleiweisovemu »Novicam« iz Bulla in Londona o javnih in družbenih razmerah angleških in v Einspielerjevem celovškem »Slovenecu« o angleških volitvah za parlament. In nato je pisal v »Slovenski Narod« redno svoje »Obriskaje iz Londona«: o angleškem božiču, o angleških amazonkah pri dirkah, o predpustnih veseljah, londonakih hišah i. dr. L. 1871. je napisal za »Zoroc« humoristično črtico »Na Angliško se gram ženite, hkratu pa je v »Slovenskem Narod« priobčil celo vrsto humorističnih in resnih, vendar vedno vsaj malce duhovito satirčnih podlistkov o svojih potovanjih po Angliji, Nemčiji, Ogrski in Švic. »Obriskaje« redivivuse je poročal »Slov. Narod« znova o blagostanju Madžarov, l. 1880. pa zopet o Angliji in Ogrski v obse. Naslednjega leta je dospel v krasni družbi do najskrajnejših severnih krajev Evrope, živel v Tromsø in Drontheimu ter se vrnil preko Anglije in Nemčije na Slovaško v Homona. O vsem je poročal v »Sloven. Narod«. A znova ga je vleko na sever, potoval je čez Prago, Drazdane in Berlin v Stockholm in Kristianijo ter poročal »Kresac« pod naslovom »Poročne opazke«. Ze leto prej na je hkratu v »Novicah« opisoval Slovače in narodne.

so spadal v kompetenco zagrebške direktorije, kljub temu, da je pripadel Madžarski, pa organi te direktorije po treh letih še niso ničesar vedeli o tem. Notranji minister dela za to odgovornega ravnatelja Francija.

APANAŽA KARLU.

— Pariz, 27. januarja. (Izv.) »ECHO de Paris« je včeraj jutraj objavil vest v obliki sklepa veleposlaniške konference, glasom katere je bila na konferenci določena višina apanaže za bivšega cesarja Karla Habsburga. List je omenil, da se je pokojnika določila za letni znesek 6 milijonov frankov. Ta znesek se razdeli med nasledstvene države Avstrijo, Madžarsko, Češko-slovaško, Jugoslavijo, Italijo in Romunsko. Poljske kot nasledstvene države ne omenja. »Havas« je takoj to vest demontirala s pristavkom, da je poročilo popolnoma neutemeljeno.

— Beograd, 27. januarja. (Izv.) Na snočnji seji ministrskega sveta je sunanji minister dr. Momčilo Ninčić

poročal o vprašanju apanaže bivšemu cesarju Karlu Habsburgu. Dr. Ninčić je navajal tehtne razloge zunanje političnega značaja, razloge, ki silijo na to vlado, da privoli v prispevanje vzdrževalne za Karla. Naglašal je, da mora naša država prispevati k stroškom, da dobi tako popolno kontrolo na Karlovo in Zito. Madžarska izrablja to dejstvo v gotove politične namene in proglasa Karla kot nekakega vletnika na Madelir.

Ministrski svet je sklenil, da mora tudi naša država participirati na vzdrževalnih stroških za Karla in Zito, ker so na to že pristale Romunska, Češko-slovaška in Italija. S tem si pridobi naša država pravico kontrole nad obema internancema.

— Beograd, 27. januarja. (Izv.) Poslanska konferenca v Parizu sili interesirane države k takojšnji rešitvi vprašanja apanaže Karlu, ker je portugalska vlada odločno izjavila, da absolutno več ne more prispevati k vzdrževalnim stroškom Karla na Madelir.

Narodna skupščina.

Zaupnica vlad. Debat o vladni deklaraciji končana.

— Beograd, 27. januarja. (Izv.) Živahna in temeljita debata o vladni deklaraciji je bila na včerajšnji seji zaključena. Rezultati te debate so povoljni. Vlada je dobila zaupnico v oornomo večino glasov. Pričakovati je, da vlada, oprirajoč se na zbornico, izvede ves v vladni deklaraciji določeni delavni program. Upati je, da bo narodna skupščina izvršila s mirljivim delom vse zahtevano zakonodajno delo. Včerajšnja seja je potekla, kakor sledi:

Sejne poročila.

Predsednik dr. Ivan Ribar je včerajšajo sejo otvoril ob 11. dopoldne s dnevnim redom: Nadaljevanje razprave o vladni deklaraciji.

Šibeniki dogodki.

Zemljoradni Lasie je pred prehodom na dnevni red vprašal ministrskega predsednika, kakal ni odgovoril glede šibeniškega dogodka. Ministrski predsednik Pašić odgovarja, da je vlada uvedla preiskavo o tem dogodku. Ko bo preiskava končana, bo narodni skupščini predložila poročilo o njenem izidu. Glede italijanskih vojni ladij v naših pristaniščih pravi ministrski predsednik, da vlada do sedaj v resnici ni vedela, da se tam nahajajo italijanske vojne ladje. Radi tega je napravila korake, toda zadeva še ni rešena. Italijani so v tem pogledu pripravljeni priti in sklad s mednarodnimi dogovori. O tem se vodijo še pregovori z Italijo, ki pa še niso končani. Zaradi tega tudi ministrski predsednik doslej še ni mogel odgovoriti na tozadevno vprašanje g. poslanca.

Debat o deklaraciji.

Posl. Črne gore Andrija Radević (demokrat) kot prvi govornik veli, da bodo novi zakoni, ki uveljavljajo ustavo v življenje, blagodejno vplivali na konsolidacijo razmer v notranjosti države. S tem se bo država ojačila na znotraj in bo pridobila tudi večji ugled v mednarodni skupnosti. Lojalno in svobodno izvrševanje ustave v zvezi z izenačevanjem zakonov bo najboljša orožje, s katerim se bomo borili proti demagogiji.

Govornik se nato dotakne zunanje politike in naglašja težkoče, ki jih je imela vlada, pa tudi naša delegacija na mirovni konferenci. Govornik navaja gotovo kampanjo, ki se vodi v Črni gori proti njemu, ker Skader ne pripada naši državi. Naša delegacija, oziroma vlada je pristala na mejo iz leta 1913., toda le za slučaj, ako kaka druga država ne bi dobila ozemlja ali privilegijev v Albaniji. Naša delegacija je zahtevala Skader, ko je Wilson ponudil Italiji Valono. Naglašja je treba, da je bil od januarja do 12. maja 1920., ko je odstopil Nitti, položaj zelo ugoden in bi se po znani ponudbi naše meje na jugu moge precej izboljšati. Kot dokaz za resničnost tega navaja pooblastilo, ki ga je dobila delegacija meseca marca v Londonu, da se reši jadransko vprašanje. Pregovori v Parizu in odgoditve poznanj v Palanči je dokaz, da je Nitti bil za popuščanje.

Govornik poudarja škodo, ki je nastala iz tega, da naša država ni bila zasto-

pana na konferenci v San Remu, to pa zaradi tega, ker se v Rapallu ni razpravljalo o albanskem vprašanju, kakor je on svetoval. Meseca julija 1921. so bili stavljeni veliki slabši pogodi. Misli, da tiči vzrok temu poslabšanju v vsaki Miriditov, kar so naši sovražniki izkoristili zase.

Govornik dalje pravi, da ni upravičen razlog, da se nam ne da Tarabos in Cijevne. Zahteva od vlade, da se reši, kar se da še rešiti.

Govornik zahteva od vlade, da se zavzema za boljše korekture naših mej, kakor tudi za to, da nam vrhovni svet dovolji, da na račun Albanije izvršimo vsa dela, ki so potrebna za regulacijo Bolane. S tem bi Črna gora pridobila okrog 12.000 hektarjev rodovitne zemlje in bi potem lahko takoj postala aktivna in ne bi stela več med pasivne pokrajine naše države.

Ministrski predsednik Pašić je za tem naglašja, da nam je svoj čas ponudil Skader Clemenceau, dočim bi Reka imela potati neodvisna. On je že takrat smatral, da je to prav ugodna ponudba z ozirom na razpoloženje na mirovni konferenci, toda večina delegatov je odločno odklonila to ponudbo, pričakujoč večjih ugodnosti in boljše mej za našo državo. Glede Lima ob Ohridskem jezeru, ki je pripadel Albaniji, je treba naglašati, da ji je v tem vprašanju pomagala Italija, ki je operirala s netočnimi podatki.

Zemljoradniki za nove volitve.

Posl. Sušić (zemljoradnik) je v tmeu svojega kluba izjavil, da klub zahteva, da se čimprej narodni skupščini predloži načrt volilnega zakona in da se takoj po sprejetju zakona izvedejo nove volitve.

Glasovanje o zaupnici vlad.

Predsednik dr. Ivan Ribar je za tem zaključil generalno debato o vladni deklaraciji in odredil glasovanje o zaupnici vlad. Zbornica je izrekla vlad zaupnico z ogromno večino glasov. Glasovanje se je vršilo v vstajanjem. Za zaupnico je glasoval centum kompaktno. Proti zaupnici so glasovali klerikalni Jugoslovanski klub, zemljoradni, socialisti z republikanci in dva narodna socialistična Deržić in Brandner. Stojan Protić se ni udeležil glasovanja. Seja je bila nato zaključena.

Prihodnja seja v soboto s dnevnim redom: Trgovinska pogodba s Avstrijo in nje podaljšanje.

Iz naše kraljevine.

— Osemdesetletnica časopisa. 28. t. m. je minulo osemdeset let, odkar je prišel izhajati v Zagreb »Gospodarski list«, ki izhaja sedaj v 73.000 izvodih. Njegovi ustanovitelji in prvi uredniki so bili Ilirci Rakovac, Vukotinović in Sulek.

— Novi odvetniki v Beogradu. G. Obrad Simić, bivši sekretar pri poslanstvu v Washingtonu in Milan Admović, bivši sekretar v pravosodnem ministstvu sta otvorila odvetniško pisarno v Beogradu, Kralja Milana ulica št. 85.

»Beatus ille...« posvetil knjigi in vinogradarstvu. Ostal je v dopisni in osebni zvezi z našimi literarnimi in političnimi prvimi delavci, gojili sveeto prijateljstvo z Davorinom Trstankom, A. Aškercem, dr. Jos. Vošnjakom, dr. K. Strekljem i. dr., podpiral narodna društva in sloven. dijaštvo ter se pri vseh važnih prilikah pogumno pokazal neomajno zavednega Slovenca, doselednega sovražnika obskurantstva in reakcije.

In nikdar ne pozabim tistega dne, ki smo ga preživeli v ljubljani skupaj rajnika Aškerc in dr. Vošnjak, dr. Turner in jaz: takrat sem se uveril, da sem kot osemnajstletni mladenič sodeloval pravilno, ko sem slišal v pisatelj »Treh gracij« moša svojih najdražjih simpatij; moža, ki pozna svet in življenja do fermenta ter se zato ne boji ne tukaj berča, ne tamkaj hudiča. Ne boji, ker pač ne veruje vanj in ker zaničuje vso mitologijo stare, nove in najnovejše dobe. In ker se ne boji, se smeje, humori in duhovito ščiplje. Tako živi na Petrovem Selu tik Maribora mirno, srečno in na vzgled vsem kulturnim Slovincem. So je vroče njegovo srce za narod in državo, še gorj njegova duševna baklja s plapolajočim zablum! Naj ga nam ohrani usoda iskrega in bistrega še dolgo, dolgo prav do zadnjega srčnega utripa!

Gospodarska konferenca v Genovi.

MALA ANTANTA NA GENOVSKI KONFERENCI.

—d Pariz, 26. jan. Kakor poroča »Matine«, nastopil mala antanta na genovski konferenci prvič kot sklenjena skupina držav. Zastopniki držav male antante bodo v posebni konferenci sklepali o stališču, ki ga bodo skupno zastopale v vprašanju gospodarske obnove srednje in vzhodne Evrope in ga uveljavljale na genovski konferenci.

—d London, 26. jan. »Times« javlja iz Rima, da bo konferenca v Genovi baše preložena.

—d London, 26. jan. »Times« javlja iz Washingtona: Amerika se ne bo odzvala vabilu na konferenco v Genovi.

AMERIKA PROTI KONFERENCI.

—d Washington, 25. jan. Gombers je pri predsedniku Hardingu vložil protest delavstva Zedinjenih držav proti udeležbi Zedinjenih držav na konferenci v Genovi in pozdaril, da bi prisotnost sovjetskih zastopnikov na konferenci pomenila dejansko priznanje sovjetske vlade.

KANCELARJEV EKSPOZE O POLITIČNEM POLOŽAJU NEMCIJE.

—d Berlin, 26. jan. Na današnji seji državnega zbora je državni kancelar dr. Wirth podal izjavo državne vlade. Osnovni je najprej politiki, ki jo je ministrstvo v svoji sedanjosti sestavi zasledovalo od 26. oktobra 1921 dalje, ter jo je označil z nastopnimi besedami: V notranjosti obnova države, odprava gospodarskih, socialnih in moralnih vojnih škod s notranjo konsolidacijo države, na zunaj pa sodelovanje Nemčije pri vzpostavitvi pravega mira.

Kot sredstvo za to je označil pripravljenost izpolniti do največje možnosti bremena Nemčije ter mirovne pogodbe s svojimi dodatki. Državni kancelar je nadalje izjavil, da se program, ki ga je zahtevala reparacijska komisija v Cannesu, izda jutri v obliki kratke spomenice. Šli bomo, je nadaljeval kancelar, v Genovo z devizo, ki je tudi deviza konference:

Sporazum vseh narodov, revnih in bogatih, zmagovalcev in premagancev. Nato je državni kancelar preciziral stališče Nemčije proti Franciji. Nemška politika zavzema napram francoski politiki, ki naj jo vodi Briand ali Poincaré, isto stališče, namreč stališče, ki izvirja iz prave volje do mira in iz treznega in jasnega spoznanja razmerja političnih sil in iz pripravljenosti Nemčije, doseči zadovoljitev.

Politične vesti.

— Zbor JDS v Gornjem gradcu se vrši v soboto 28. t. m. v gostilni gospe Trobal.

— Sestanek JDS v Hrastniku, ki je bil v nedeljo 22. t. m. v gostilni g. Dolinskega, je bil dobro obiskan, zlasti so bili obrtniki in delavci navzoči. Dr. Kramer je poročal o političnem položaju in programu JDS. G. Rebek iz Celja je poročal o obrtniških zadevah, tajnik g. Majcen pa o splošni organizaciji JDS. Vsa izvajanja g. govornikov so bila glasno odobravana. Sestanek se je vršil pod vodstvom šol. ravnatelja gosp. Gnušca, predsednika krajevene organizacije v Hrastniku. Po trurnem govoru se je shod zaključil, napravljajoč lep utis vsem navzočim.

— Hrvatski pokrajinski namestnik v Beogradu. Pokrajinski namestnik za Hrvatsko in Slavonijo Juraj Demotrović je došel v Beograd, kjer ostane nekaj dni, da konfirira glede državnega proračuna za Hrvatsko in Slavonijo. V to svrhu bo imel več sestankov s finančnim ministrom.

— Za sporazum. Pod tem naslovom piše novosedek »Jedinstvo« med drugim: Vsek pravi Srb, Hrvat in Slovenec mora biti prepričan, da nam je za napredek skupne domovine in skupne države potrebno složno in sporazumno delo na kulturno, moralno in materijelno jačanje tako srbskega, kakor hrvatskega in slovenskega. Pri tem delu moramo misliti predvsem na naše skupne cilje, na srečo in blagostanje naše skupne države. Vsek plemeniti egoizem in ekskluzivnost, zavist in separatistične zahteve samo ovirajo razmah napredka in jačanja naše skupne domovine. Zunanji in notranji sovražniki naše mladje kraljevine se poslužujejo vsake najmanjše prilike, da sejejo med tri brata plemena enotnega naroda seme razdora, zavisti in mržnje, ker hočejo onemogočiti konsolidacijo zunanjih in notranjih razmer naše države. Ko smo živeli še razcepljeni v raznih državnih mejah, se je moral vsak Srb, Hrvat in Slovenec veseliti nad jačanjem srbskega, hrvatskega in slovenskega. Samo male duše in kratkovidni separatistični ekskluzivisti so mogli misliti, da je jačanje enega ali drugega od treh plemen na škodo obstoja in napredka drugega plemena. Vse to se je moralo na ta ali oni način razumeti, dokler smo se borili pod tujo vlado in dokler je bilo jačanje plemenske zavesti pogoj za varstven skupnih težkih najboljših sinov našega naroda, da se v času našega osvobodjenja nječinimo močni in v največji skrupuloznosti naših narodnih ciljev v skupni državi. Toda sedaj, ko se so izpolnilo stoletne težnje vsega našega troimenega naroda, so plemenski egoizem, suverenost in ekskluzivizem pravi sločni ne samo proti skupni državi, ampak tudi proti vsakemu plemenu našega naroda. Oslabitev srbskega, hrvatskega ali slovenskega ne more koristiti nobenemu našemu plemenu, pa tudi ne državi in ne celokupnemu narodnemu organizmu. Brez močne in velike skupne države ne more biti govora ne o močni Srbiji, ne o močni Hrvatski in ne o močni Sloveniji.

— Naša poslanstva in konzulati v inozemstvu. O tem piše »Primorske Novine« med drugim: Pred svetovno vojno so vsi evropske države skrbelo za to, da so bile v inozemstvu zastopane po najboljstih močah. Za poslanike so bili imenovani preiskusni, vešč in strokovno izbrani možje. Poleg elite diplomatskih poslanikov je skrbelo vsaka država, da so jo zastopali na generalnih in navadnih konzulatih strokovnjaki prve vrste. To je razumljivo. Razvoji in napredek industrijskih, trgovskih in pomorskih interesov vsake države v inozemstvu je odvisen od dela generalnih in navadnih konzulov. Avstro - osterke so zastopali na poslaniških in konzularnih mestih protestirani aristokrati ter moralno in smotno prapeli grofi, baroni in vitezi. Ta gospoda je imela stajajo plače, stanovala je v elegantnih palačah,

narodna inteligenca apatično opazuje, kako zavzemajo njena mesta nepoklicani. In vse to se godi na škodo povzdige duševne narodove sile. Inteligenca preživlja težko materijelno krizo, ki jo popolnoma paralizirala njeno duševno aktivnost. Boj za obstanek uničuje duševne sile in slediti mora splošna dekadenca duha, ponosa, poštenja in višine naroda.

— Volitve v Moskvi. Te dni so se pričele volitve v moskovski svet. Volitve bodo končane 31. t. m.

— Rovarenje nemških dijakov. Antantna komisija v Monakovem je zahtevala najstrožje nadzorstvo nad monakovskimi dijaškimi društvi.

— Novi romunski poslanik v Londonu. Za romunskega poslanika v Londonu je imenovan bivši finančni minister Titulescu.

Gospodarske vesti.

Izvoz jaje iz Egipta in naša lesna industrija.

Kakor poroča naša pooblašena trgovska agencija v Port-Saidu, je, pričenši s 1. nov. 1921, izvoz jaje iz Egipta iz cele dežele dovoljen brez vsakih omejitev. Zbog tega je cena poskočila od tri in pol na pet angleških funtov za tisoč komadov. Glavna doba za izvoz jaje iz Egipta je od oktobra do marca. Največja odjemalca je Anglija; 90% izvoza gre na Angleško. Jajca za izvoz se odpravljajo v lesenih zabojih, zložena v žagovini, 1440 komadov v zaboju. Les za zaboj se dovaža iz Švedske in iz Trsta. Navedena trgovska agencija pripominja, da bi bilo dobro, ako bi se za to zainteresirali tudi naši lesni industrija, ker se vsako leto v Egiptu potrebujejo velike količine zabojev. Kolikor nam znano, so se že navezale zveze za izvoz zabojev iz Slovenije v Egipt. Vendar pa gre še za razmeroma majhne količine. Le želebi bi bilo, da bi se začetne zveze čim najbolj gojile, razširile in utrdile. Gospodarsko koristnejše je, če se les izvaža v industrijno čim dovršenejši obliki, daji je ob velikosti naše lesne produkcije in glede na potrebe dostopnega inozemskega trga za perspektivne lesne industrijske izdelke treba izvažati tudi industrijsko manj izdelani les. Našemu izvozu v Egipt pa dela težkoče nemškoavstrilska konkurenca in nedostatek in drage prometne zveze z Aleksandrijo: prevoznice, katere zahteva tržaški Lloyd, ki ima edino redno tedensko zvezo z Aleksandrijo, so pretirano visoke.

— g Podražanje živine na mariborskem sejmu. Zadnji živinski sejem v Mariboru dne 24. je bil izredno dobro obiskan, pa tudi kupčija zelo živahna, prodalo se je skoro vse, a zopet po višjih cenah, kakor so bile na zadnjem sejmu. Podražanje so to pot povzročili tudi domači kupci, ki so s tem sejmom otvorili sezono medsebojne izmenjavne kupčije, namreč da si n. pr. prodajalec boljših volov nakupi slabše, da jih preko zime pripravi sposobne za spomladno poljedelsko delo. Prignalo se je 12 bikov, 170 volov, 294 krav, 5 telet in 6 konj, vкуп 487 glav. Cene za kg žive teže: debeli voli 24—30 K, poldebili voli 22—24, plemenski voli 24—27, bikji za klanje 13.50—20, glavne krave 16—18, plemenske krave 16—18, molzne krave 16 do 18, breje krave 16—18, krave za klobasarie 9—14, mlada živina 12—16 K. Na sejmu je bilo tudi mnogo ljubljanih kupcev. Kupčija je bila tako konstantno živahna, da je bilo sejmsko tržno uradno osobe brez posledica uslužbene do 16. Spričo zgoraj navedenih cen, ki so pri boljši živini v postranskih skedih kupčiji se presegle označene cene, je res nemogoče, da bi bile cene za prvovrstno meso take, kakor jih občinstvo zahteva. Na ugodnejše cene bi mogel vplivati edino le regulirani izvoz po razmerju za domačo potrebo in pa odprava posredovanja pri sklepanju kupčij.

— g Potegnitve petdinarskih bankovcev iz prometa. Finančni ministarstvo je sporazumno z Narodno banko začelo z 20. januarjem t. l. jemati iz prometa novčanice državnega izdajanja po pet dinarjev — 20 kron. Od tega dne dalje teče desetmesečni rok, in sicer šest mesecev za izmenjavo novčanice pri podružnicah in centrali Narodne banke kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovincov, ostale štiri mesece pa se novčanice izmenjajo le pri centrali Narodne banke v Beogradu. V korist občinstva je, da te novčanice čim prej zamenja pri podružnicah ali pri centrali Narodne banke kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovincov. — Da se obdržnu, ki biva v krajih, oddaljenih od središč, v katerih se nahajajo centrali ali podružnice Narodne banke, dlajša zamenjava novčanice po 5 dinarjev — 20 kbn, je generalna direktorja državnega računa, vodstva izdala naredbo in potrebna navodila vsem državnim blagajnam in davčnim uradom, da posredujejo pri izmenjavi teh novčanice.

— g Volk krah na Dunaju. Velekonfekcijska tvrdka Paul Josephsthal je postala insolventna. Pasiva 2 milijona čsl. kron, aktiva 2 in pol milijona avstr. kron. Tvrdka je postala insolventna vsled rapidnega dviga čsl. krone, vsled česar ni mogla zadostiti svojim plačilnim obveznostim.

Pristopite k „Jugoslovenski Matici“.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslemšek.
Odgovorni urednik:
Ivan Podržal.

Za inseratni del odgovoren Valentin Kopitar.